

ΚΕΦ. ΧΙΥ.- ΕΠΙΛΥΣΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Οι Φορείς κύριας ασφάλισης, περί των οποίων το βιβλίο αυτό είναι, όπως ήδη σημειώσαμε (Κεφ. Ι. παράγρ. Β/1), ΝΠΔΔ που ασκούν διοίκηση. Ως εκ τούτου, οι δημιουργούμενες έννομες σχέσεις από τη δράση τους, στους τομείς ασφάλισης, εισπραξης εισφορών και απονομής των κάθε είδους παροχών, ανάγονται στη σφαίρα του δημοσίου δικαίου. Για τα θέματα αυτά, σε προσωπικό επίπεδο, αποφαινόμενοι εις μιν το ΙΚΑ οι διευθυντές των κατά τόπους Υποκαταστημάτων, στους δε λοιπούς φορείς το θέμα δεν αντιμετωπίζεται ενιαίως. Συγκεκριμένα ο ν.861/79 παρέσχε εξουσιοδότηση, ώστε με υπουργική απόφαση να ορισθούν οι φορείς, των οποίων οι προϊστάμενοι των κεντρικών υπηρεσιών να αποφαινόμενοι επί των αυτών ως άνω θεμάτων. Τέτοια απόφαση εκδόθηκε για το ΤΣΠ-ΑΤΕ (ΑΥΚΥ Β2/7/407/22-2-79 ΦΕΚ. 207 Β'). Για τα λοιπά τέσσερα Ταμεία ΝΠΔΔ του Τραπεζικού χώρου δεν έχουν εκδοθεί, εξ όσων γνωρίζουμε, ανάλογες αποφάσεις. Επομένως, σε αυτά αρμόδια όργανα να αποφαινόμενοι σε πρώτο και τελευταίο διοικητικό βαθμό είναι τα Δ.Σ. τους.

1.- Δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης.

Το δικαίωμα του διοικούμενου γενικώς να ακουσθεί από το αρμόδιο κρατικό όργανο, πριν τούτο εκδόσει ατομική διοικητική πράξη σε βάρος των δικαιωμάτων ή των συμφερόντων του, είναι κατοχυρωμένο από το Σύνταγμα της χώρας μας (άρθρ. 20 παρ.2). Η διάταξη αυτή δεν έτυχε ενιαίας ερμηνευτικής κατεύθυνσης από τη θεωρία και νομολογία, από έλλειψη γενικής ρύθμισης από τον κοινό νομοθέτη. Το κενό στο χώρο των συντάξεων καλύπτει ο ν.2676/99 με το άρθρ. 46 και για τα λοιπά θέματα ο Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας (ν.2690/99 άρθρ. 6, ΔΕΝ 1999 σ.434 και 445).

Σε ό,τι αφορά τις παροχές σύνταξης, ορίζει η πρώτη των ως άνω διατάξεων ότι η υπηρεσία του ασφαλιστικού Οργανισμού πριν εκδόσει πράξη απόρριψης της αίτησης για την απονομή σύνταξης, οφείλει να καλέσει τον ενδιαφερόμενο σε ακρόαση. Η ακρόαση συνίσταται στην παροχή δυνατότητας στον ασφαλισμένο να αναπτύξει γραπτώς ή προφορικώς τις απόψεις του στον αρμόδιο για την έκδοση της διοικητικής πράξης όργανο και να προτείνει λύσεις, πριν το όργανο εκδόσει δυσμενή πράξη.

Η "ακρόαση" εννοιολογικά δύναται να εξελιχθεί σε διάλογο στα πλαίσια του αιτήματος, μέσα από τον οποίο ο αρμόδιος υπάλληλος μπορεί να διερευνήσει αν τυχόν υπάρχουν και άλλα ασφαλιστικά στοιχεία θεμελιωτικά του δικαιώματος, όπως είναι η τυχόν ασφάλιση σε άλλο Κράτος, με το οποίο η χώρα μας έχει συνάψει Διεθνή Σύμβαση, δυνατότητα αναγνώρισης πλασματικού χρόνου (στρατιωτική υπηρεσία, άδεια γονική ή εκπαιδευτική, επιδότηση ασθένειας, ανεργίας, σύνταξης, αναπηρίας κλπ.).

Για την πραγματοποίηση της ακρόασης, ο ασφαλισμένος καλείται εγγράφως και υποχρεούται μέσα σε ένα μήνα από τη λήψη της πρόσκλησης να εμφανισθεί για να εκθέσει τις απόψεις του. Ο νόμος δεν αποκλείει, η εμφάνισή του να γίνει μετά ή δια πληρεξουσίου δικηγόρου. Με τη μη εμφάνιση μέσα στο μήνα θεωρείται ότι εκπληρώθηκε το δικαίωμα σε ακρόαση. Αντίθετα, η τυχόν έκδοση απορριπτικής απόφασης της αίτησης για σύνταξη, χωρίς προηγούμενη πρόσκληση σε ακρόαση, θεωρείται παράνομη.

2.- Δεύτερος βαθμός κρίσεως (ένσταση).

Κατά των αποφάσεων των Δ/ντών ή Προϊσταμένων συγχωρείται αίτηση θεραπείας (ένσταση), άλλως ενδικοφανή διοικητική προσφυγή ονομαζόμενη, υπό παντός έχοντος έννομο συμφέρον, ενώπιον ειδικώς προς τούτο συνεστημένου συλλογικού οργάνου, ως κατωτέρω. Η προσφυγή ασκείται εντός ορισμένης ανατρεπτικής προθεσμίας (ΣτΕ 2268/91).

Στο ΙΚΑ, για θέματα που αφορούν ασφάλιση και εισφορές, η προθεσμία είναι ενός μηνός, για θέματα όμως παροχών, είναι τρίμηνος. Στο ΤΣΠ-ΑΤΕ η προθεσμία είναι τρίμηνη για όλα τα θέματα. Η προθεσμία σε κάθε περίπτωση είναι ανατρεπτική και αρχίζει από τότε που κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο η προσβλητέα απόφαση ή πράξη. Προκειμένου για το ΙΚΑ επί των ενστάσεων επιλαμβάνονται αντίστοιχες Τοπικές Διοικητικές Επιτροπές (ΤΔΕ), συνεστημένες στα Υποκ/τα ΙΚΑ, οι οποίες είναι τριμερούς εκπροσώπησης (Κράτος, ασφαλισμένοι, εργοδότες). Κατά των αποφάσεων των Προϊσταμένων του ΤΣΠ-ΑΤΕ αρμόδιο συλλογικό όργανο να επιλαμβάνεται των ενστάσεων είναι τα Δ.Σ. αυτού. (ν.861/79 άρθρ. 1 παρ. 2).

Το κατά περίπτωση συλλογικό όργανο (ΤΔΕ ή ΔΣ), στο οποίο μεταβιβάζεται μετά την ένσταση ολόκληρη η υπόθεση, καθίσταται αποκλειστικώς αρμόδιο για έρευνα του νομικού και του πραγματικού μέρους της υπόθεσης και ως πλήρους δικαιοδοσίας όργανο κρίνει εξ υπαρχής την ενώπιόν του αναγομένη διαφορά, χωρίς να δεσμεύεται ως προς την έρευνα της ορθής του νόμου εφαρμογής εκ των τυχόν πλημμελειών της προσβαλλομένης απόφασης. Σε περίπτωση κατά την οποία ενώπιόν του το πρώτον υποβάλλεται νέο αίτημα, δεν λαμβάνεται υπ'όψη, πλην όμως, για το αίτημα αυτό και μόνο, η υπόθεση αναπέμπεται στο Δ/ντή ή Προϊστάμενο για να κρίνει επ'αυτού (Διοικ. Πρωτ. Λεσ. 424/86). Κατά την κρατούσα άποψη, η Επιτροπή ή το Δ.Σ. δεν δύναται να καταστήσουν χείρονα τη θέση του προσφεύγοντος, εκτός εάν ενώπιόν τους, για την αυτή διαφορά, προσφύγει και έτερος διάδικος.

Ενώπιον της επιτροπής ή του Δ.Σ. εκδικάζοντος αίτηση θεραπείας παρίσταται ο ενδιαφερόμενος αυτοπροσώπως ή δι'αντιπροσώπου ή δια δικηγόρου. Επίσης, είναι δυνατή και η εξέταση μαρτύρων.

Κατά των αποφάσεων των ως άνω συλλογικών οργάνων συγχωρείται, όπως είναι προφανές, προσφυγή υπό παντός έχοντος έννομο συμφέρον, ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου, ασκούμενη μέσα σε 60 ημέρες από τότε που κοινοποιείται η απόφαση. Ειδικώς για υποθέσεις του ΙΚΑ, οι αποφάσεις των αντιστοίχων ΤΔΕ προσβάλλονται με προσφυγή ενώπιον των αυτών Δικαστηρίων μέσα στην αυτή προθεσμία και υπό των Δ/ντών των Υποκ/των, οι αποφάσεις ή πράξεις των οποίων κρίθηκαν με ένσταση από τη ΤΔΕ. Το πλεονέκτημα αυτό δεν το έχουν τα Ταμεία των

οποίων τις ενστάσεις κρίνουν τα ΔΣ αυτών. Η διαφορά της ειδικής αυτής δικονομικής μεταχείρισης οφείλεται στο γεγονός, ότι στο ΙΚΑ, πριν από την υπαγωγή των ασφαλιστικών διαφορών στα Διοικητικά Δικαστήρια (1.4.78), λειτουργούσε και τρίτος βαθμός κρίσεως από άλλα ενδοϋπηρεσιακά όργανα ο οποίος καταργήθηκε (ν.702/77 άρθρ. 33 παρ. 2 και ν.733/77 άρθρ.9). Ο δεύτερος των ανωτέρω νόμος παρέσχε τη δυνατότητα της τριαύτης προσβολής των αποφάσεων των ΤΔΕ. Ανεξαρτήτως των ανωτέρω, τα ΔΣ στα λοιπά Ταμεία είναι τα ανώτατα όργανα διοίκησης αυτών και οι αποφάσεις τούτων είναι υποχρεωτικώς εκτελεστές από τις υπηρεσίες εκάστου. Δεν νομιμοποιείται, επομένως, κανένα υποκείμενο έργο του φορέα σε προσβολή αυτών στη Δικαιοσύνη.

Συνάγεται από τα εκτεθέντα ότι για το παραδεκτό της προσφυγής στα Διοικητικά Πρωτοδικεία, απαραίτητη τυγχάνει η προηγούμενη άσκηση ενδικοφανούς αίτησης θεραπείας (ένστασης) στο αρμόδιο συλλογικό όργανο του οικείου φορέα. Η παρείσφρηση αυτού του διοικητικού μέσου θεραπείας μεταξύ της αρχικής κρίσεως και της δικαστικής προστασίας, κρίθηκε συνταγματικώς ανεκτή (ΣτΕ 4378/83). Άλλωστε, το εν λόγω μέτρο διευκολύνει το διοικούμενο, είναι σχετικώς ανέξοδο και απλό, ως απαλλαγμένο αυστηρών δικονομικών περιορισμών και η υπόθεση κρίνεται σε συντομότερο χρόνο απ'ότι μια δικαστική υπόθεση. Ένα άλλο πλεονέκτημα είναι ότι η υπόθεση, εάν τελικά πάρει τη δικαστική οδό, είναι ώριμη προς κρίση, γιατί εμπλουτίζεται με περισσότερα στοιχεία. Αλλά και από πλευράς δικαίου της Ε.Ε. δεν υφίσταται περιορισμός.

Για όσα Ταμεία - ΝΠΔΔ δεν έχει εκδοθεί υπουργική απόφαση για άσκηση ασφαλιστικής αρμοδιότητας από τους Προϊσταμένους των Ταμείων, αρμόδια είναι σε πρώτο και τελευταίο βαθμό τα Δ.Σ. αυτών.-

..